

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Tdo/54/2024
Identifikačné číslo spisu:	5122010542
Dátum vydania rozhodnutia:	04.06.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Dušan Krč-Šebera
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:5122010542.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Dušana Krč-Šeberu a sudcov JUDr. Martiny Zelenákovéj a JUDr. Dušana Szabóa v trestnej veci obvineného I. Y. pre prečin zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 1, ods. 3 písm. b) Trestného zákona, na neverejnom zasadnutí konanom 04. júna 2025 v Bratislave, o dovolaní obvineného I. Y. proti rozsudku Krajského súdu v Žiline zo 07. decembra 2023, sp. zn. 3To/85/2023, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného I. Y. odmieta.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Žilina (ďalej tiež „okresný súd“) zo 07. júla 2023, sp. zn. 36T/37/2022 bol obvinený I. Y. (ďalej tiež „obvinený“ alebo „dovolateľ“) uznaný za vinného z prečinu zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 1, ods. 3 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona na tom skutkovom základe, že:

- ako otec mal. P. Y., nar. XX.XX.XXXX, ktorý je zverený do osobnej starostlivosti svojej matke R. U., nar. XX.XX.XXXX, bytom M. XXX, B. M. L., si neplnil svoju vyživovaciu povinnosť, ku ktorej je zaviazaný právoplatným rozsudkom Okresného súdu Žilina, č. k. 9P/82/2011-190 zo dňa 03.05.2013, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 13.07.2013 a vykonateľnosť dňa 11.08.2013, a to prispievať na výživu syna P. Y. sumou 50,- € mesačne vždy do 10. dňa v mesiaci vopred k rukám matky, pričom si túto vyživovaciu povinnosť neplnil od mesiaca august 2019 do 31.05.2021, odkedy sa nachádzal vo výkone väzby a následne vo výkone trestu odňatia slobody v ÚVTOS Ružomberok, kde sa nachádza doposiaľ, čím takto zavinil dlh za uvedené obdobie na bežnom výživnom vo výške 1.100,- €.

Okresný súd upustil od uloženia súhrnného trestu podľa § 44 Trestného zákona, pretože mal za to, že trest uložený skorším právoplatným rozsudkom Okresného súdu Žilina zo 06. mája 2022, sp. zn. 50T/87/2021 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline z 31. mája 2022, sp.zn.1To/55/2022, ktorým bol obvinenému uložený úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 3 roky so zaradením na jeho výkon do ústavu na výkon trestu odňatia slobody so stredným stupňom stráženia, je na ochranu spoločnosti a nápravu páchatelia dostatočný.

Proti rozsudku krajského súdu podal obvinený odvolanie, na podklade ktorého Krajský súd v Žiline (ďalej tiež „krajský súd“) rozsudkom zo 07. decembra 2023, sp. zn. 3To/85/2023 zrušil napadnutý rozsudok podľa § 321 ods. 1 písm. b), ods. 3 Trestného poriadku vo výroku o treste a sám podľa § 44 Trestného zákona upustil od uloženia súhrnného trestu, pretože pokladá trest uložený právoplatným rozsudkom Okresného súdu Žilina zo 06. mája 2022, sp. zn. 50T/87/2022 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline z 31. mája 2022, sp.zn.1To/55/2022, ktorým bol obvinenému uložený úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 3 roky so zaradením do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia, za dostatočný na ochranu spoločnosti a nápravu páchatel'a.

Proti rozsudku krajského súdu podal obvinený vo svoj prospech dovolanie prostredníctvom obhajcu JUDr. Milana Chrásta, a to z dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. i) Trestného poriadku, t. j. z dôvodu, že malo byť zásadne porušené právo na obhajobu a že dovolaním napadnuté rozhodnutie má byť založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia.

Zásadne porušenie práva na obhajobu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku obvinený odôvodnil tým, že v základnom trestnom konaní neboli vykonané ním navrhnuté dôkazy v podobe výsluchov svedkov J. U., J. P. a JUDr. L. B., ktorými chcel preukazovať plnenie vyživovacej povinnosti k jeho prvorodenému synovi a plnenie vyživovacej povinnosti voči synovi P. Y. v naturálnej forme. V dovolaní ďalej namietol, že súdy v základnom trestnom konaní sa nemali vysporiadať s jeho zavinením ako subjektívnou stránkou trestného činu, keď nemali vziať do úvahy jeho nepriaznivú majetkovú a finančnú situáciu, ktorá mala byť spôsobená úrazom a následnou práceneschopnosťou. K údajnej nemožnosti vykonávania zárobkovej činnosti okrem úrazu mala následne prispieť aj pandémia vírusu COVID (ktorej doba sa čiastočne prekrýva t. j. od jari 2020 s obdobím neplnenia vyživovacej povinnosti obvineným t. j. od augusta 2019 do 31. mája 2021- poznámka dovolacieho súdu). Má taktiež za to, že hoci neplnil svoju vyživovaciu povinnosť finančným plnením tak, ako mu ukladali rozhodnutia súdov, „podľa svojich schopností a možností zabezpečoval vyživovaciu povinnosť najmä v naturálnej forme“. Následne poukázal na zásadu „v pochybnostiach v prospech obvineného“ (latinsky „in dubio pro reo“), pričom podľa jeho názoru súdy mali skúmať aj možnosť aplikácie § 10 ods. 2 Trestného zákona.

Obvinený z vyššie uvedených dôvodov navrhol, aby dovolací súd rozsudkom vyslovil, že rozsudkami krajského a okresného súdu bol porušený zákon v jeho neprospech, ďalej aby napadnuté rozsudky krajského a okresného súdu zrušil a okresnému súdu prikázal, aby jeho trestnú vec znovu prerokoval a rozhodol.

K dovolaniu obvineného sa vyjadrila prokurátorka Okresnej prokuratúry Žilina (ďalej tiež „prokurátorka“), ktorá uviedla, že obvineným vznesené námietky sa majú „výlučne“ týkať správnosti alebo úplnosti zisteného skutkového stavu, respektíve hodnotenia dôkazov, čo však nemôže byť predmetom preskúmavania v dovolacom konaní. Prokurátorka z uvedených dôvodov navrhla, aby dovolací súd odmietol dovolanie obvineného podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku.

K vyjadreniu prokurátorky k dovolaniu obvineného sa obvinený a ani jeho obhajca do konania nariadeného neverejného zasadnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, písomne bližšie nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež „najvyšší súd“) ako súd dovolací [§ 377 Trestného poriadku] pred vydaním rozhodnutia o dovolaní I. Y. posúdil naplnenie procesných podmienok pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu [§ 368 ods. 2 písm. h) Trestného poriadku], bolo podané prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), osobou oprávnenou na jeho podanie [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku], v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku) a na súde, ktorý rozhodol v prvom stupni (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku). Zistil ďalej, že dovolanie spĺňa obligatórne obsahové náležitosti (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku) a že dovolateľ pred podaním dovolania využil svoje právo podať riadny opravný prostriedok (§ 372 ods. 1 Trestného poriadku).

Najvyšší súd v predmetnej trestnej veci dospel k záveru, že dovolanie obvineného I. Y. je potrebné odmietnuť na neverejnom zasadnutí, pretože je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku [§ 382 písm. c) Trestného poriadku].

V prvom rade je potrebné uviesť, že dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok proti už právoplatným a záväzným rozhodnutiam súdov predstavuje výrazný zásah do právnej istoty a stability právnych vzťahov v právnom štáte. Aj z uvedeného dôvodu je dovolanie určené len k náprave najzásadnejších a zákonom taxatívne vymedzených procesných a hmotnoprávnych väd, ktoré by svojimi dôsledkami mohli zásadne ovplyvniť trestné konanie, respektíve jeho procesný výsledok. Jednotlivé dovolacie dôvody, ktoré môže dovolateľ uplatňovať, sú zákonom dané taxatívne, teda formou uzavretého výpočtu, pričom z hľadiska obsahu, dôvody dovolania (§ 371 ods. 1 písm. a/ až n/ Tr. por.), v porovnaní s dôvodmi zakotvenými v Trestnom poriadku pre zrušenie rozsudku v odvolacom konaní, sú koncipované podstatne užšie. Dôvody dovolania sú teda užšie a striktné obmedzené, aby sa príliš širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nenarušovala právna istota a nezakladala ďalšia riadna opravná inštancia a dovolanie nebolo chápané len ako „ďalšie odvolanie“.

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

Konštantná judikatúra dovolacieho súdu právo na obhajobu v zmysle citovaného dovolacieho dôvodu chápe ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva. Právo na obhajobu garantované čl. 6 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd, ako aj čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky nachádza svoj odraz v celom rade ustanovení Trestného poriadku upravujúcich jednotlivé čiastkové obhajovacie práva obvineného v rôznych štádiách trestného konania. Prípadné porušenie len niektorého z nich, pokiaľ sa to zásadným spôsobom neprejaví na postavení obvineného v trestnom konaní, samo osebe nezakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Z dikcie tohto ustanovenia je totiž zrejmé, že len porušenie práva na obhajobu „zásadným“ spôsobom je spôsobilým dovolacím dôvodom.

Pokiaľ obvinený vo svojom dovolaní namietal, že súdy v základom trestnom konaní sa mali v odôvodnení svojich rozhodnutí nedostatočne vysporiadať s jeho zavinením, tak uvedená námietka je neopodstatnená, pretože predovšetkým okresný súd k otázke zavinenia (viď strana 5 a 7 rozsudku okresného súdu) konštatoval, že po vykonaní dokazovania a zhodnotení dôkazov dospel k záveru, že „obvinený si bol plne vedomý jeho vyživovacej povinnosti voči synovi a nevynaložil dostatočné úsilie na to, aby si zabezpečil príjem potrebný na plnenie vyživovacej povinnosti a ďalej, že „bolo v schopnostiach a možnostiach obvineného zabezpečiť si príjem na riadne plnenie si vyživovacej povinnosti“. Popri inom okresný súd aj správne reagoval na argumentáciu obhajoby o údajnom plnení vyživovacej povinnosti obvineným v naturálnej forme, keď vychádzajúc z výpovede maloletého syna P. a jeho matky (bývalej manželky obvineného Bc. R. U.) ustálil, že nebolo „preukázané ...zabezpečovanie nejakých potrieb, ktoré by bolo možné považovať za úhradu výživného“ (viď strana 5 rozsudku okresného súdu).

K námietke nevykonania dokazovania výsluchom svedkov navrhovaných obvineným v konaní pred okresným súdom dovolací súd zdôrazňuje, že za porušenie práva na obhajobu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sa nepovažuje odmietnutie vykonania ďalšieho dokazovania súdom v zmysle § 272 ods. 3 Trestného poriadku. Obvinený je v rámci práva na obhajobu oprávnený navrhnúť dôkazy a určitý dôkaz aj sám zabezpečiť, ale je na úvahe orgánov činných v trestnom konaní a súdu, ktoré z dôkazov vykoná či zabezpečí tak, aby bol skutkový stav veci náležite zistený v zmysle § 2 ods. 10 Trestného poriadku. V rámci práva na obhajobu, v konaní pred súdom je povinnosťou súdu zaoberať sa každým dôkazným návrhom a najneskôr pred meritorným rozhodnutím tomuto návrhu buď vyhovieť, prípadne ho odmietnuť alebo rozhodnúť, že sa ďalšie dôkazy vykonávať nebudú (primerane rozhodnutie najvyššieho súdu publikované v Zbierke pod číslom R 116/2014, R 7/2011). V danom prípade okresný súd procesne reagoval na návrh obvineného na vykonanie dokazovania výsluchom svedkov J. U., J. P. a

JUDr. L. B. (viď strana 4 rozsudku okresného súdu). Okresný súd jeho návrhy odmietol podľa § 273 ods. 3 Trestného poriadku, z časti pre neopodstatnenosť (výsluch svedkyne JUDr. L. B. k plneniu vyživovacej povinnosti voči inému synovi obvineného) a z časti preto, že dané okolnosti okresný súd zistil z už skôr navrhnutých dôkazov (z výsluchov maloletého a jeho matky).

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Nesprávnym právnym posúdením zisteného skutku sa rozumie situácia spočívajúca v tom, že skutok bol v napadnutom rozhodnutí kvalifikovaný ako trestný čin, napriek tomu, že nešlo o žiaden trestný čin, alebo že ustálený skutok vykazuje znaky iného trestného činu, alebo že obvinený bol uznaný za vinného z prísnejšieho trestného činu, než ktorého sa ustáleným skutkom dopustil. Podstatou správneho posúdenia skutku je aplikácia hmotného práva, teda že skutok zistený v napadnutom rozhodnutí súdu bol subsumovaný - podradený pod správnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone, pričom len opačný prípad (nesprávna subsumpcia) odôvodňuje naplnenie tohto dôvodu (primerane napríklad rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Tdo/29/2018, 2Tdo/6/2019, 5Tdo/48/2018). Vyššie citované ustanovenie § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku teda slúži výlučne na nápravu hmotnoprávnych chýb a jeho znenie za bodkočiarkou vylučuje možnosť úspešne sa domáhať preskúmania skutkových zistení, na ktorých je rozhodnutie založené, s výnimkou uvedenou v ustanovení § 371 ods. 3 Trestného poriadku, ktorá prináleží iba ministrovi spravodlivosti Slovenskej republiky. Inak povedané, vo vzťahu k skutkovému stavu zistenému skôr konajúcimi súdmi, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete rozsudku, môže obvinený v dovolaní uplatňovať len námietky právneho charakteru a nikdy nie námietky skutkové (viď aj R/57/2007, S/3/2011, R/7/2011). Za skutkové sa pritom považujú tie námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne proti hodnoteniu dôkazov súdmi oboch stupňov - ich posudzovanie je dominanciou konania odvolacieho.

V súvislosti s námietkou nepoužitia zásady „in dubio pro reo“, najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach opakovane konštatuje, že takúto námietku nie je možné podriaďiť pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku a ani pod žiaden iný dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. a) až n) Trestného poriadku. Pokiaľ obvinený v podstate namietal, že po vykonaní dokazovania a zhodnotenia dôkazov, naďalej majú existovať pochybnosti o jeho vine, tak uvedenú námietku nemožno s úspechom použiť v dovolacom konaní. Pokiaľ obvinený v dovolaní sa dovoľával aplikovania § 10 ods. 2 Trestného zákona, tak k tejto námietke dovolací súd dodáva, že neplnenie vyživovacej povinnosti k maloletému dieťaťu rodičom po dobu skoro dvoch rokov, nemožno považovať za nepatrne závažné. Napokon tento dovolací dôvod ani nenapĺňa námietka údajného nepreukázania subjektívnej stránky predmetného trestného činu (viď S 3/2011), pretože v dovolacom konaní nie je prípustná revízia skutkových zistení na podklade dovolania podaného obvineným (viď § 371 ods. 1 písm. i/, veta za bodkočiarkou Trestného poriadku).

Vzhľadom k tomu, že obvinený namietanými vadami, ktoré uviedol v jeho dovolaní nenaplnil žiadne dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. a) až písm. n) Trestného poriadku, najvyšší súd na neverejnom zasadnutí jeho dovolania podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.